

צ"ט, 4.9.37

בשבע בבוקר הגעתי ברכבת להייאגיס. בחחנה חיכה לי גילברט, חתנו הצולע של ברנדייס, והביאני לביתו בצ"ט, ע"י ביתו של "השדמס". מסיחה עם אשתי, בתו הבכורה של ב., ראיתי מהו היחס במקום זה ל"חיים" - כך קוראת לו הבת, אבל לא מחוץ חיבה אינטימית כלל וכלל... "חיים רוצה להיות נשיא - ומשוב כן סידר שיחלקו את הארץ"...

שוחחתי עם הזקן נקבעה לחשע ורבע. השיחה היתה מורכבת משני מונולוגים. אחד שלי ואחד שלו, כ"א שעה.

סיפרתי לו על עמדת דעת הקהל באנגליה בימי המהומות, הלך רוח הועדה המלכותית, איך נתקבל הרפורט באנגליה. המצב בקרב הערבים בארץ וסביבותיה. מה שיש להכות מהמשך המנדט - אם להניח אפילו אפשרות המסתתרת כבעבר - ומה הם הפיכויים של מדינה למשך 10-15 השנים הבאות.

הקשיב בערות, מבלי לשאול כל שאלה, מבלי להעיר כל הערה.

כשגמרתי - אמר אחת שוגה בהחלט. קביעת המצב באנגליה ובארץ בעבר ובהווה היא נכונה, אבל המסקנות להבא - מוטעות. האפשרויות שאתה רואה אינן מוכרחות, יתכנו אפשרויות אחרות והן יותר קרובות לודאות. טענותיו בקיצור היו אלה:

נכון שאנגליה נבוכה ועושה שגיאות ואין לה דרך, כי מיטב אנשיה אבדו במלחמה ביפן, בחשש, בספרד לא היה לאנגליה דרך. כך גם בארץ. אבל זה לא ימשך לעולם. אנגליה חשובה לאיחנה - וגם דרכה בארץ יחוקן.

נכון שהמקידות הקולוניאלית היא הגרועה שבמקידות האנגליות, אבל אססס היו בקרבה גם אנשים כדודס.

אמנם יש רבוי שבעי ערבי גדול - אבל הוא מוכרח אסססלורד, ולא ימשך לעולם. כך היה באנגליה ובכל שאר הארצות.

בשביל קביעת דרכנו בארץ אין להתחשב עם המצב האיום של היהודים בגרמניה, פולין ועוד. הרצל עשה המעשה הזה - ומשום כך הגיע לאובדנה.

העליה בתקופה הקרובה תפתח - אין זה אסון יבואו ימים יותר טובים.
ב"מדינה הקטנה" לא יהיה שלום. הערבים לא יתנו. וההתקדמות הנשקפת לפי דברי - אינה בטוחה לגמרי.

התלהבות העם תפתח - אם החזון הציוני יצטמצם.
יש אססס להלחם על המנדט - אין טוב מהמנדט. מה שקרה בלונדון, בצוריק ובגנף מקשה את המלחמה - אבל אינו עושה אותה לנמנעת. יש לדון על כל המצב לא מבחינת הרגע - אלא הדורות הבאים. בשבתו רחוק הוא מיטיב לראות את המצב. אנו בארץ נחונים יותר מדי תחת לחץ הצרכים הדחופים.

אמונתו באנגליה לא נמערערת. המנדט נותן לנו רגע גדול ומאוחריו עומדות יותר מחמשים מדינות - ואין לוותר עליו בשום אופן.

נפרדנו מתוך ידידות רבה. הוא לא הציע לי המשך הבירור - וגם אני לא הצעתי לו זאת.
בדבריו הביע את רחשי הוקרתו לתנועתנו ולאישיה - אבל הוא מססער לראות שאנו חוזרים על המעשה של הרצל.

לפנוח ערב נסעתי מצטט דרך הייאנים לבוסטון, ובשחים בלילה הגעתי לניו-יורק, אחרי נסיעה של שש שעות.

עלי להוסיף עוד שלושה נימוקים של ל.ד.ב.

(1) עליה אטילו של 100.000 יהודים לשנה אינה פותרת שאלת יהודי מזרח אירופה כי הרבוי הטבעי הוא יותר ממאה אלף לשנה...

(2) הקמת מדינה יהודית יוצרת אירידנסה ערבית.

(3) הועדה המלכותית אל רק יצאה מגדר סמכותה - אלא הציעה מסקנה שלא נחבררה כלל בחקירה. באמריקא היתה עובדה זו מספיקה להרוס את הועדה.

נימוק ב' מובע בועדה - אבל לא כמסקנותיה.

נימוק ב' מחעלם מהעובדה היסודית שהציונות היא שיוצרת אירידיסא . תמוה כיצד טוח

בחר כזה אינו רואה עובדה יסודית שהעם הערבי לוחם בציונות כאשר ילחם כל עם נגד

כיבוש ארצו ע"י זרים. ואין אנגליה רוצה להמשיך לשאת בעול המלחמה.

נימוק א' אולי צודק - אך קשה לראות כיצד חתור עליה יוחר קטנה את שאלם יהודי

מזרח אירופה.

נ.י. 6.9.37

בשעה מאוחרת בלילה הגיעני מברק זה ממשה:

"עייין בספר הכנסיה עמוד שנותין בארץ שוח ילדי אבי וילדי מהסוף. המסמך נמפרש

מנקודת בהודעה לשגריר המעונים בחודש מתן הספר שהסכמת שולחו לשנויים כפתשגן

דרושה רק אם ימנעו בזכיות הכלולות בסעיפים מבנוח דור עד כפליש מילדיך מאוחו

מסמך. הברק אם בנה - משה."

פירוש הדבר שעדן הודיע לציר האמריקני שהסכמת ממסלחו דרושה רק אם לשנויים כאלה במנדט

אשר ימנעו בסעיפים 2-6 מהחזרה האנגליה האמריקני (מ-3 דצמבר 1925); והם:

סעיף 2 - למסלח ארצות הברית ובריחניה יהיו כל הזכיות שיש לחברי חבר הלאומים לפי

המנדט; סעיף 3: זכיות קנין של אמריקא בשטח המנדט יובטחו; סעיף 4: שני סופסים של

הדו"ח השנתי של אנגליה לחבר - ישלחו לממשלה האמריקנית. סעיף 5: לאזרחי אמריקה יהיה

חומש להקים ולקיים מוסדות חנוך ודת וחמד בשטח המנדט. סעיף 6: חוזי הסברת פושעיני יחולו

על שטח המנדט.

נ.י. 7.9.37 - ב' חשרי חרצ"ח

בצהריים טעיתי עם מק ו"בוב". מק ידע כבר על שיחתי עם ל.ד.ב.. ספרתי לו על הטלגרמה

שקיבלתי הלילה מכשה. אין מק מסכים להודעה של עידן. לדעתו יש הזכות לאמריקא להחערב -

בדיוק כמו לחבר הלאומים. ל"קונוונשין" של דיצמבר 1925 קדם מן"מ - והוא מחייב. הם

הם פרסמו חוברת בענין זה, ומחר יחן לי.